

НАУЧНА РЕЦЕНЗИЯ

за

присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“
в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки.

Професионално направление 3.8. Икономика.

Докторска програма “Финанси, парично обращение, кредит и
застраховка (финанси)”

КАНДИДАТ Докторант ВАНЯ ВЛАДИМИРОВА ГАЛЧЕВА №D020219177
Стопанска академия "Д. А. Ценов" - Свищов

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ Доцент д-р ЛЮДМИЛ БОЯНОВ КРЪСТЕВ
Стопанска академия "Д. А. Ценов" - Свищов

ТЕМА НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ПРОБЛЕМИ НА ФИНАНСОВИЯ МЕНИДЖМЪНТ В
ТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛСТВА НА АВТОМОБИЛНИЯ
ПАЗАР В БЪЛГАРИЯ

ИЗГОТВИЛ РЕЦЕНЗИЯТА Професор д-р САВА ХРИСТОВ ДИМОВ
Бургаски свободен университет
Програмен координатор "Финанси и
счетоводство"

Авторът на научната рецензия оценява всеки раздел от 0 до 10 точки.

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

0 - 10

<p>Обхватност и обем</p> <p>Дисертационният труд е в обем на 176 страници.</p> <p>Той стандартно съдържа: Списък на съкращенията; Въведение; Три глави - с точки и подточки всяка глава; Заключение; Литература; Списък с авторските публикации, свързани с темата на дисертационния труд; Декларация за оригиналност и достоверност на дисертационния труд; Справка за съответствие с националните изисквания по Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.</p> <p>Дисертационният труд има както солидни теоретични основи, така и практическа насоченост, свързана с автомобилния пазар в България и мястото на търговските представителства в него.</p> <p>Прави добро впечатление, че докторант Галчева предлага конкретни насоки за подобряване на финансовия мениджмънт на търговските представителства в България.</p> <p>Авторефератът е конструиран правилно, в обем на 58 страници. Той отразява основните моменти на дисертацията и включва следните раздели: I. Обща характеристика на дисертационния труд; II. Основно съдържание на дисертационния труд (представяне по съответни глави); III. Кратки насоки за бъдещи изследвания по темата на дисертацията; IV. Справка за научните и научно-приложни приноси в дисертационния труд; V. Списък с публикациите на докторанта; VI. Участие на докторанта в научни форуми; VII. Справка за съответствие с националните изисквания по Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав в Република България; и VIII. Декларация за оригиналност на дисертационния труд.</p> <p>Авторефератът е голям по обем и той дублира Дисертационния труд.</p>	7
<p>Логическа обосновааност на използвана структура</p> <p>Авторовото изследване е изградено по логически обоснована схема, която включва: "Критичен анализ на финансовия мениджмънт във фирмата - Автомобилният пазар в България и място на търговските дружества - насоки за подобряване на финансовия мениджмънт</p> <p>Концептуалната рамка на изследването е правилна, за да осигури логическа последователност между теоретичната обосновка, методологичните постановки, емпиричния анализ и предлагани практически решения.</p>	10

<p>Цитируемост на използвана литература Списък на използвана литература е посочен от страница 167 до 173, общо 95. Тя включва източници, за периода 1962-2022 г., както следва:</p> <table border="0"> <tr> <td>1) Монографии на кирилица</td> <td>30</td> <td>31.58%</td> </tr> <tr> <td>2) Монографии на английски</td> <td>42</td> <td>44.21%</td> </tr> <tr> <td>3) Интернет източници</td> <td>23</td> <td>24.21%</td> </tr> </table> <p>Според мен, авторът на дисертационния труд ще спечели, ако използва и нови източници. Необходимо е да се прилагат и стандарти за цитируемост. Аз препоръчвам Harvard Citation and Reference System" чрез "Free Harvard Citation Generator", и APA Formatting and Style Guide (7th Edition: American Psychological Association) и негов генератор - Free APA Citation Generator [Updated for 2025] - MyBib.</p>	1) Монографии на кирилица	30	31.58%	2) Монографии на английски	42	44.21%	3) Интернет източници	23	24.21%	6
1) Монографии на кирилица	30	31.58%								
2) Монографии на английски	42	44.21%								
3) Интернет източници	23	24.21%								
<p>Приложения за допълнение на факти и хипотези Самостоятелно обособено приложение не е приложено. Във въведението липсват авторови хипотези, които ще се доказват или опровергават.</p> <p>Участие на докторанта в научни форуми: Посочени са четири участия: две в докторантски научни сесии и две на международни конференции, организирани от Стопанска академия "Д.А.Ценов" - Свищов.</p>	5									
<h2>II. ВЪВЕДЕНИЕ</h2>										
<p>Актуалност и значимост на изследваната проблематика. Докторант Ваня Галчева на страница 7, във Въведението посочва свои аргументи за актуалност на анализирания проблематика.</p>	9									
<p>Предмет, обект, цел и задачи на научното изследване Те се конкретизират на страници 6 от дисертационния труд. Целта е да се изведат насоки за подобряване на финансовия мениджмънт в търговските представителства в България, Формулират се три научно-изследователски задачи за разрешаване.</p>	10									
<p>Научно-изследователска теза изразява авторовата позиция, "че качеството на финансовия мениджмънт на автомобилните представителства в България оказва влияние върху рентабилността и приходите от продажби. В тази връзка обективна мярка за качество на финансовия мениджмънт са постигнатите финансови резултати и представяне на устойчиви решения за развитие". (страница 6 от Дисертацията).</p>	10									

<p>Ограничения при разработване на научното изследване. Аprobация на дисертационния труд</p> <p>В увода не са посочени информационни ограничения или рестрикции, пред които е изправен автора на изследваната проблематика.</p> <p>Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита на заседание на катедрения съвет на катедра "Финанси и кредит" при Факултет „Финанси“ на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов.</p>	6
<p>Използвани математико-статистически, симулационни, вероятностни и други методи</p> <p>Използваните методи се стандартно се конкретизират в метода на анализа и синтеза, сравнителния метод, индуктивния и дедуктивния метод, методи за проучване и оценка на производствения потенциал, ефективността и конкурентоспособността, графически и статистически инструментариум при анализ на публични данни. (страница 7)</p> <p>Трябва да се отбележи, че докторант Ваня Галчева използва някои ключови индикатори за ефективност, посочени и цитирани по Lawrence Revsine, Daniel W. Collins, W. Bruce Johnson and H. Fred Mittelstaedt. (2011) Financial Reporting and Analysis, 5th Edition, (страница 131 от Дисертацията).</p> <p>Реализирани са автори изчисления за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ръст на продажбите и концентрация на автомобилния пазар в България, 2016–2022; - Конкурентни позиции на вносителите на нови автомобили по Марж на брутната печалба, (GPM), Марж на оперативна печалба, (OPM) и Нетен марж на печалба (NPM) през 2016–2020; - DuPont анализ по конкуренти за периода 2016–2022. 	8
III. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧНО И НОРМАТИВНО ИЗСЛЕДВАНЕ	
<p>Познаване и разбиране на основните факти, концепции и аксиоми.</p>	10
<p>Критичен анализ на основните литературни и нормативни източници - такъв е приложен.</p>	8
<p>Валидност на приложените методи за събиране и обработка на информацията.</p>	7
IV. ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ	

<p>Направено е авторово емпирично изследване в трета глава, което предлага конкретни насоки за подобряване на финансовия мениджмънт на търговските представителства в България. Според мен, това е най-силната част от дисертационния труд и включва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Анализ на рентабилността на търговските представителства на автомобилния пазар в България. 2) Търсене на баланс между целите „ръст на продажбите“ и „печалба“. 3) Възможности за оптимизиране на броя и структурата на търговските представителства в България. <p>Изведени са авторови изводи и препоръки, които се базират на собствени изчисления.</p>	10
<p>А. Публикации по темата на дисертационния труд Докторант Ваня Галчева е автор на 4 публикации, а именно:</p> <p>Статии</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Галчева, В. (2021) Анализ на автомобилните представителства в България. Алманах Научни изследвания на докторанти, Книга 17, Брой XIV, ISSN: 1313-6542, 332-342, (11) 2) Галчева, В. (2022) Насоки за подобряване на финансовия мениджмънт на търговските автомобилни представителства в България. Алманах Научни изследвания на докторанти, Книга 18, Брой XV, ISSN: 1313-6542, 201-213 (13) <p>Доклади на международни конференции</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) Галчева, В. (2021) Автомобилният пазар в България и мястото на търговските представителства на него. "Устойчиво развитие и социално – икономическа кохезия през XXI век – тенденция и предизвикателства", Академично издателство "Ценов" – Свищов, ISBN 978-954-23-2067-8, 393-397 (5) 4) Галчева, В. (2022) Мястото на финансовия мениджмънт в управлението на търговските представителства на автомобилния пазар в България. "Кръгова икономика в контекста на релация Индустрия 4.0 – Общество 5.0". Академично издателство "Ценов" – Свищов, ISBN 978-954-23-2067-8, 585-591 (7). Всичко: 36 с. (21.69% от дисертационен труд) <p>В. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни: Scopus и Web of Science – самостоятелни и/или в съавторство: <i>не са депозирани</i></p> <p>С. Наукометричните индикатори за изпълнение на минималните национални изисквания показват:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Национално изискване в брой точки: 30 - Общ сбор точки по група показатели от А до Е: 40 <p>Общо преизпълнение: 33.33%</p>	8
<p>Разработване на авторова методика за научно изследване на проблема.</p>	10
<p>Конкретност и приложимост на изводи и препоръки Изведени са основни изводи по глави, на страници: 66-68; 125-127; и 160-163. Показани са реални резултати от изследването. Посочени са възможности за оптимизиране на броя и структурата на търговските представителства в България.</p>	10

V. ПЛАГИАТСТВО И КОПИРАНЕ	
Плагиатство и използване на практиката "copy & paste" - Не съм установил посочената неетична практика; - Към всяка публикация на автора е не е приложен Протокол за верификация за плагиатство или Доклад за сходство, при използване на софтуер за антиплагиатство.	5
Копиране на тестове без използване на източници - не констатирано.	10
Използвана система за библиографско цитиране и препратки - Направен е опит за използване на елементи от библиографски стандарти; - Не са посочени използвани страници по източници; - Цитирането на линкове или интернет информация не се базира на определени стандарти; - Някои източници не са посочени, страница 97, други неадекватно обозначени (липса на директен линк към източника), особено при фигурите, трети са твърде "старички".	5
VI. СТИЛ НА ПИСАНЕ И ФОРМАТ	
Правопис и пунктуация	6
Научна терминология - научно обоснована, съобразена с международните лексикови стандарти. Приложен е формулен апарат за изчисляване на 12 финансови индикатори (страница 131), разкриващи зависимости между определени финансови величини.	8
Визуализация на използвани данни (таблицы, диаграми и фигури). В дисертационният труд са използвани: - 11 фигури; - 9 таблици.	5
Цялостно оформление на дисертационните тезиси (външно и вътрешно).	7
VII. ОСНОВНИ ПРИНОСНИ МОМЕНТИ	

<p>Докторант Ваня Галчева прилага Справка за научните и научно-приложни приноси. (страници 55-56 от Автореферата). В нея тя откроява четири съществени моменти. Към посочените можем да прибавим още:</p> <p>1) Предлага се актуална оценка за финансовата устойчивост на водещите у нас автомобилни посредници. На тази база е извършено всеобхватно и задълбочено проучване на българския автомобилен пазар и фирми.</p> <p>2) Направени са авторови изчисления за нарастване на продажбите и концентрация на автомобилния пазар в България чрез показателите - Марж на брутната печалба, Марж на оперативна печалба и Нетен марж на печалба за периода 2016-2022 г.</p> <p>3) На базата на важни финансови индикатори, като Възвръщаемост на собствения капитал; Възвръщаемост на активите; Общ оборот на активите; и Множител на собствения капитал е направен DuPont анализ по конкуренти за периода 2016-2022 г. Анализът на DuPont разделя възвръщаемостта на собствения капитал на съставните ѝ части, за да покаже какво движи представянето на компанията.</p> <p>4) Предложено е адекватно трансформиране на дилърската мрежа в модерна, многоформатна, иновативна среда за продажби и обслужване, включващо три градивни елемента:</p> <p>а. Оптимизиране на представянето на автомобилните дилъри в мрежата чрез адекватно измерване и управление, включително използване сравнителен анализ;</p> <p>б. Подобряване на представянето на дилърите чрез иновация, дефиниране на нов бизнес модел и започване на тестване на тези иновации върху опита на клиентите.</p> <p>с. Преход към нови формати за търговия на дребно и иновации чрез разработване на холистичен подход на съчетаване на 2-3 метода за внедряване на нова стратегия за търговия на дребно.</p>	10		
<p>В крайна сметка са посочени аргументи, факти и цифри, които потвърждават лансираните във въведението авторови цели.</p>	10		
<p>VIII. ОЦЕНКА НА АВТОРА В РЕЦЕНЗИЯТА:</p>	<p>5</p>	<p>Брой акумулирани точки:</p>	<p>200</p>

IX. КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ		Максимум 250
Гранични точки за оценяване (по-голямо от:)	Скала от-до (%)	Оценка
200	80-100%	Отличен (6)
150	60-79%	Много добър (5)
112,5	45-59%	Добър (4)
87,5	35-44%	Среден (3)
	<34%	Незадоволителна (2)
X. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ		

1) Освен посочените по-горе, критични бележки и препоръки към дисертационния труд нямам. Убеден съм, че авторът отговаря на изпълнението на всички наукометрични индикатори и законови изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по съответната област и професионално направление.

2) Според критериите за оценяване в моята рецензия, дисертационният труд акумулира 200 точки от 201, т.е. 99,5% (80% от max) от критерия за влизане в максималната граница.

Бих желал да поставя два въпроса, а именно:

Въпрос №1

Бихте ли могли да формулирате няколко хипотези за доказване, които вие можете да потвърдите или да отхвърлите, ако емпиричните изследвания посочат една от двете алтернативи?

Въпрос №2

Можете ли да демонстрирате на практика вашето твърдение, че "с помощта на цифрова технология е възможно да прехвърлите дигиталното изживяване офлайн и в магазините"?

XI. ФИНАЛНО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На заключителното заседание на научното жури на 06 Юли 2026 г. с категоричност ще гласувам с "ДА" за присъждане на образователна и научна степен "доктор" (по икономика) на докторант **ВАНЯ ВЛАДИМИРОВА ГАЛЧЕВА** по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси), област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика.

Дата: 04 Юни 2026 г.

Автор на рецензията:
професор д-р Сава Димов